

SUBIECTE BIOETICE PE FINAL DE VIAȚĂ

Vlad Vladislav

Conducător științific: Ion Banari

Catedra de filosofie și bioetică, USMF „Nicolae Testemițanu”

Introducere. Progresul științific și tehnologic în activitatea medicală a determinat ca unele subiecte bioetice referitoare la finalul vieții să fie redefinite pentru a putea face față noilor schimbări în percepțiile sociale privind moartea și îngrijirea medicală pe finalul acesteia. Această analiză explorează dilemele etice cu care se confruntă lucrătorul medical, pacienții și familiile acestora în contextul îngrijirii la sfârșitul vieții. **Scopul lucrării.** Sintetiza literatura de specialitate privind subiectele bioetice la finalul vieții. Mai mult, implică evidențierea unor probleme și provocări etice, precum și impactul tehnologiilor biomedicale asupra îngrijirii pacienților terminali. **Material și metode.** Revizuirea literaturii s-a realizat printr-o analiză sistematică a articolelor științifice și a studiilor de caz publicate în ultimii 10 ani. S-au utilizat baze de date precum PubMed, ibn.idsi.md și Google Scholar. Criteriile de incluziune au fost: abordarea directă a subiectelor bioetice la finalul vieții, discuții privind îngrijirea paliativă, și analiza impactului tehnologiilor biomedicale. **Rezultate.** Au evidențiat patru subiecte bioetice majore: autonomia pacientului și consimțământul informat vizavi conspirația tăcerii, deciziile privind întreruperea tratamentelor de susținere a vieții, utilizarea tehnologiilor biomedicale în prelungirea vieții, și accesul echitabil la resursele medicale și la îngrijirea paliativă. Mai mult, s-au identificat probleme specifice precum suferința inutilă, dilemele morale survenite în contextul eutanasiei și suicidul asistat, precum și rolul familiei în deciziile pe final de viață. **Concluzii.** Studiul accentuează necesitatea unor ghiduri etice în continuă actualizare privind provocările morale în relațiile paliative. Totodată, oportunitatea unei educații medicale continue pentru profesioniștii din domeniul sănătății în vederea abordării corecte a dilemelor bioetice la finalul vieții. Mai mult, e relevant o evaluare critică a impactului tehnologiilor biomedicale asupra calității vieții pacienților terminali, promovând totodată o abordare centrată pe pacient și pe respectarea autonomiei și demnității acestuia. **Cuvinte-cheie:** îngrijire paliativă, bioetică, finalul vieții, tehnologie biomedicală.

BIOETHICAL ISSUES AT THE END OF LIFE

Vlad Vladislav

Scientific adviser: Ion Banari

Department of Philosophy and Bioethics, Nicolae Testemițanu University

Background. Scientific and technological advancements in medical practice have led to the redefinition of certain bioethical issues related to the end of life, to cope with new changes in social perceptions regarding death and end-of-life medical care. This analysis explores the ethical dilemmas faced by medical professionals, patients, and their families in the context of end-of-life care. **Objective of the study.** To synthesize the specialized literature regarding bioethical issues at the end of life. Additionally, it aims to highlight specific ethical problems and challenges, as well as the impact of biomedical technologies on the care of terminal patients. **Material and methods.** The literature review was conducted through a systematic analysis of scientific articles and case studies published in the last 10 years. Databases such as PubMed, ibn.idsi.md, and Google Scholar were used. Inclusion criteria were direct approach to bioethical issues at the end of life, discussions on palliative care, and analysis of the impact of biomedical technologies. **Results.** Four major bioethical topics were highlighted: patient autonomy and informed consent versus the conspiracy of silence, decisions regarding the discontinuation of life-sustaining treatments, the use of biomedical technologies in life extension, and equitable access to medical resources and palliative care. Additionally, specific issues such as unnecessary suffering, moral dilemmas arising from euthanasia and assisted suicide, and the role of the family in end-of-life decisions were identified. **Conclusions.** The study emphasizes the need for continuously updated ethical guidelines regarding moral challenges in palliative relationships. Furthermore, there is an opportunity for ongoing medical education for healthcare professionals to correctly address bioethical dilemmas at the end of life. Moreover, a critical evaluation of the impact of biomedical technologies on the quality of life of terminal patients is relevant, promoting a patient-centered approach that respects their autonomy and dignity. **Keywords:** Palliative care, bioethics, end of life, biomedical technology.